

Návrh zákona o sociálních službách je hotov

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) dokončilo práce na návrhu zákona o sociálních službách a 8. července 2005 jej odeslalo vládě. Pokud novou právní normu schválí kabinet, Parlament ČR a podepíše prezident, nabude účinnosti 1. ledna 2007. Návrh zákona o sociálních službách je jedním z prioritních legislativních úkolů, které si vláda stanovila na rok 2005.

Hlavním důvodem k vypracování nové právní normy je **potřeba změnit systém sociálních služeb**, který funguje od konce osmdesátých let minulého století a nevyhovuje požadavkům dnešní doby. Nejenže nebere v potaz změnu společnosti, ale také dostatečně nezohledňuje proces sociálního začleňování jako základní myšlenku moderní sociální politiky.

Sociální služby jsou určeny lidem, kteří se ocitnou v nepříznivé životní situaci. Většinou se jedná o následky nepříznivého zdravotního stavu, krizové sociální situace, vysokého věku, životní návyky nebo způsob života, který vede ke konfliktu se společností, nebo o život v sociálně znevýhodňujícím prostředí. Aby se mohli takto postižení opět začlenit do normálního života, potřebují obvykle pomoc druhé osoby.

Sociální služby v České republice využívá v současné době téměř půl milionu osob, přičemž by asi 100 tisíc z nich bylo bez této možnosti vážně ohroženo na zdraví a životě. Poskytovatelé sociálních služeb jsou navíc **významnými zaměstnavateli**. V sociálních službách pracuje okolo 70 tisíc lidí.

Vypracování návrhu zákona předcházela dlouhodobá a mnohdy komplikovaná odborná diskuse. Snahou ministerstva bylo dosáhnout maximálně možné shody v zájmech a očekáváních všech, kteří mají v oblasti sociálních služeb významnou roli, tj. státu, obcí a krajů, uživatelů a poskytovatelů sociálních služeb.

Základním cílem nové právní normy je zajistit lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, pomoc a podporu prostřednictvím nabídky široké škály sociálních služeb, stanovení pravidel pro jejich poskytování a v neposlední řadě zavedení příspěvku na péči. Ten je určen lidem, kteří potřebují z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pomoc jiné osoby.

Návrh zákona zaručí každému nárok na poskytnutí sociálního poradenství a nárok na posouzení jeho nepříznivé sociální situace. Samotné poskytnutí sociální služby je založeno na smluvním principu, což staví člověka v nepříznivé sociální situaci do aktivní role – jeho objektivizované potřeby a projev vůle by měly být určující pro zvolení formy pomoci.

Návrh zákona pamatuje i na to, aby hodnocení potřeb žadatelů bylo objektivní. Příslušný orgán, tj. úřad práce, určí na základě sociálního a lékařského posouzení tzv. stupeň závislosti na pomoci jiné osoby a podle tohoto stupně přizná žadateli odpovídající výši příspěvku na péči.

Příspěvek na péči by měl nahradit dosavadní zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu, což bude znamenat zjednodušení systému. Navíc by měla být jeho hodnota až trojnásobně vyšší. Nová právní úprava počítá se čtyřmi stupni jeho výše, a to od **1 500 Kč pro osoby, které vyžadují částečnou pomoc, až po 11 000 Kč pro lidi, kteří jsou na pomoc jiné osoby zcela odkázáni.** MPSV předpokládá, že příspěvky dostane až 180 tisíc žadatelů a celkový roční objem prostředků na jejich vyplácení by se měl pohybovat okolo osmi miliard korun. **Zavedení příspěvku výrazně napomůže rodinám, které pečují o své rodinné příslušníky.**

Z hlediska poskytovatelů sociálních služeb je nejdůležitější změnou zavedení povinnosti registrovat se. V opačném případě nebudou moci poskytovat sociální služby.

S povinnou registrací je nezbytné zavést efektivní kontrolní mechanismy. Kontrolu poskytování sociálních služeb, a to především z hlediska kvality bude zabezpečovat **Inspekce sociálních služeb.** Registraci a inspekci budou provádět krajské úřady. Aby bylo možné hodnotit kvalitu poskytování sociálních služeb, zavádí nová právní úprava jako měřítko hodnocení standardy kvality. Současně upravuje způsoby zajištění ošetrovatelské a rehabilitační zdravotní péče při poskytování pobytových sociálních služeb v zařízeních a formu jejich financování.

Součástí návrhu zákona je úprava předpokladů pro výkon povolání v sociálních službách a pro výkon povolání sociálního pracovníka. **Kvalita sociálních služeb a efektivita sociální práce je založena především na odbornosti jednotlivých pracovníků.**

V oblasti zajištění dostupnosti sociálních služeb budou hrát rozhodující úlohu obce a kraje. Návrh zákona zavádí povinnost obcí a krajů podporovat potřebnou síť sociálních služeb na svém území. Charakter a rozsah této sítě bude regulován v procesu plánování sociálních služeb na jednotlivých obcích a krajích, do kterého musí být zapojeni také zástupci poskytovatelů sociálních služeb a osob, které tyto služby využívají. Finanční zajištění poskytovaných sociálních služeb bude stát podporovat formou dotací. MPSV předpokládá, že **na zajištění systému sociálních služeb včetně příspěvku na péči bude potřeba 13 až 14 miliard Kč ročně.** Celkové náklady na realizaci systému pak dosahují až 22 miliard Kč ročně (úhrady uživatelů služeb cca 4 mld. Kč a výdaje obcí a krajů z vlastních prostředků cca 4 mld. Kč).

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV

Praha 14. 7. 2005

Posuzování zdravotního stavu

Podle návrhu zákona o sociálních službách budou vyplácet příspěvek na péči obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Pro určení nároku na příspěvek na péči bude rozhodující **stanovení stupně závislosti osoby**, která o příspěvek na péči žádá. Snahou MPSV je zajistit, aby bylo toto určení prováděno na území celého státu jednotně, na vysoké odborné úrovni a s možností metodického vedení MPSV. Proto navrhujeme, aby posuzování stupně závislosti prováděly státní úřady. Nově by tedy měla tato problematika spadat do kompetence úřadů práce, které už dnes rozhodují o dávkách státní sociální podpory. V současné době posuzují zdravotní stav žadatelů o tyto dávky okresní správy sociálního zabezpečení.

MPSV počítá s tím, že od **1. července 2006 bude část lékařské posudkové služby převedena z okresních správ sociálního zabezpečení právě na úřady práce**, které budou kromě posuzování nároků na dávky státní sociální podpory posuzovat zdravotní stav žadatelů i pro účely sociální péče a osoby zdravotně znevýhodněné podle zákona o zaměstnanosti. **Stupeň závislosti začnou úřady práce posuzovat, až vejde v účinnost změna celého systému sociálních služeb, tedy k 1. lednu 2007.** Okresní správy sociálního zabezpečení budou nadále posuzovat zdravotní stav občanů pouze v systémech důchodového a nemocenského pojištění.

Posuzování stupně závislosti

Nový zákon o sociálních službách zavádí mimo jiné **jak kvalitativní, tak kvantitativní hodnotící hlediska v celkovém počtu 36 úkonů**. Tato závazná posudková hlediska zákon přímo vymezuje, což zvyšuje právní jistotu posuzovaných osob i stabilitu systému, protože dosavadní právní úprava posuzování bezmocnosti nebo potřeby mimořádné péče o dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě upravovala pouze vyhláška, a to velmi obecně.

Mezi 36 úkonů patří úkony péče o vlastní osobu a úkony soběstačnosti, tj. péče o domácnost, a úkony nezbytné pro sociální začleňování. Na základě hodnocení schopnosti samostatně zvládat tyto úkony budou stanovovány čtyři stupně závislosti. Čtyřstupňová stupnice umožňuje dostatečně podrobně, spolehlivě a přitom individuálně zhodnotit potřeby osob se zdravotním postižením. Principem posuzování a stanovení stupně závislosti bude hodnocení zdravotního postižení (tělesného, smyslového, duševního, mentálního či kombinovaného), při naplnění zákonem daných kritérií. **Toto řešení zaručí, že systém bude sloužit těm osobám, u nichž jsou nepříznivé důsledky zdravotního postižení dlouhodobé a sociálně významné.** Při posuzování a stanovení stupně závislosti budou úřady práce vycházet nejen z nálezů ošetřujících lékařů, ale i z dalšího povinného podkladu - sociálního šetření, které budou zpracovávat sociální pracovníci.

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2
Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV, tel.: 221 922 359, e-mail: katerina.berankova@mpsv.cz
Vladimír Hrubý, vedoucí tiskového oddělení, tel.: 221 922 503, e-mail: vladimir.hruby@mpsv.cz
www.mpsv.cz, www.noviny-mpsv.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí vzniklo v roce 1990. Do jeho kompetence spadá sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z ESF, atd. K 1. lednu 2005 činil počet systemizovaných pracovních míst v celém resortu práce a sociálních věcí 18 194. Mezi organizace, které MPSV metodicky řídí, patří úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Český úřad bezpečnosti práce, inspektoráty bezpečnosti práce, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. MPSV přímo spravuje pět ústavů sociální péče - DÚSP Tloskov, ÚSP Zbůch, ÚSP Brno-Chrlice, ÚSP Brno-Královo Pole a ÚSP Hrabyně. Mezi příspěvkové organizace v resortu patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Institut výchovy bezpečnosti práce a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.